

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکزی

دانشکده هنر و معماری ، گروه شهرسازی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش : طراحی و برنامه ریزی شهری و منطقه ای

عنوان :

بررسی پتانسیل های توریستی در توسعه نواحی روستایی

(مطالعه موردی : دهستان شاپور)

استاد راهنما :

دکتر مهدی قرخلو

استاد مشاور:

دکتر کرامت اله زیاری

پژوهشگر:

جواد درخشان داوری

تابستان ۱۳۹۲

تقدیم به :

مادر و خواهر و برادر و همسر مهربانم و خاله های
دلسوزم که همیشه در تمام مراحل زندگی در کنارم
بوده اند و همواره مدیون زحمات بی دریغشان خواهم
بود

تشکر و قدردانی :

نمی توانم معنایی بالاتر از تقدیر و تشکر بر زبانم جاری سازم و سپاس خود را در وصف استادان خویش آشکار نمایم، که هر چه گویم و سرایم ، کم گفته‌ام.

با تقدیر و تشکر شایسته از استاد فرهیخته و فرزانه **جناب آقای دکتر مهدی قرخلو و جناب آقای دکتر کرامت اله زیاری** که با نکته‌های دلاویز و گفته‌های بلند ، صحیفه‌های سخن را علم پرور نمود و همواره راهنما و راه گشای نگارنده در اتمام و اکمال پایان نامه بوده است و با تشکر فراوان از دوستان به خصوص **سرکار خانم پگاه جورابچی** که در این مهم مساعدت لازم را مبذول فرمودند

تعهد نامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجناب **جوادرخشان داوری** دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجویی **۸۸۰۶۵۱۶۹۱۰۰** در رشته **شهرسازی** که در تاریخ **۱۳۹۲/۴/۱۱** از پایان نامه خود تحت عنوان:

بررس پتانسیل های توریستی در توسعه نواحی روستایی (دهستان شاپور)

دفاع نموده ام.

بدین وسیله متعهد می شوم:

۱ - این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجناب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و غیره) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.

۲ - این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر در سایر دانشگاه ها و مؤسس ها آموزش عالی ارائه نشده است.

۳ - چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.

۴ - چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجناب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: **جوادرخشان داوری**

تاریخ و امضا

بسمه تعالی

در تاریخ : ۱۳۹۲/۴/۱۱

دانشجوی کارشناسی ارشد **جواد درخشان داوری** از پایان‌نامه خود دفاع نموده و با

نمره **۱۶/۲۵** به حروف شانزده و بیست و پنج صدم و با درجه **بسیار خوب** مورد

تصویب قرار گرفت .

امضاء استاد راهنما: **دکتر مهدی فرخلو**

بسمه تعالی
 دانشگاه آزاد اسلامی- واحد تهران مرکزی
 دانشکده هنر و معماری

(این چکیده به منظور چاپ در پژوهش نامه دانشگاه تهیه شده است)

کد شناسایی پایان نامه : ۱۰۱۶۰۲۰۴۹۰۲۰۵۷	کد واحد : ۱۰۱
نام واحد دانشگاهی : تهران مرکزی	
عنوان پایان نامه کارشناسی ارشد: بررسی پتانسیل های توریستی در توسعه نواحی روستایی(دهستان شاپور)	
تاریخ شروع پایان نامه : تاریخ اتمام پایان نامه : ۱۳۹۲/۴/۱۱	نام ونام خانوادگی دانشجو: جواد درخشان داوری شماره دانشجویی: ۸۸۰۶۵۱۶۹۱۰۰ رشته تحصیلی : شهرسازی
استاد راهنما : جناب آقای دکتر مهدی قرخلو نام و نام خانوادگی استاد مشاور: جناب آقای دکتر کرامت اله زیاری	
آدرس و شماره تلفن : مشهد-خ ملک آباد - خ فرهاد - کوچه ۱۲ - پلاک ۱۳۵ تلفن : ۰۹۱۲۴۱۵۸۵۰۹	
چکیده : گردشگری و اقتصاد گردشگری در حال حاضر، در حال تبدیل شدن به یکی از ارکان اصلی اقتصاد تجاری جهان است. افزون بر این بسیاری از برنامه ریزان و سیاست گذاران توسعه نیز از صنعت گردشگری به عنوان رکن اصلی توسعه پایدار یاد می کنند. در این راستا گردشگری روستایی نیز جزئی از صنعت گردشگری به حساب می آید که می تواند با برنامه ریزی اصولی مناسب و شناسایی مزیت ها و محدودیت های گردشگری روستایی، نقش موثری در توسعه این مناطق و در نتیجه توسعه ملی و در نتیجه توسعه ملی و تنوع بخشی به اقتصاد ملی بر عهده داشته باشد. یکی از این نواحی که قابلیت های زیادی برای گسترش گردشگری داراست، دهستان شاپور از توابع شهرستان کازرون فارس است که دارای جاذبه های تاریخی و فرهنگی فراوانی می باشد و می تواند با برنامه ریزی صحیح جایگاه مهمی در جذب گردشگری داشته باشد. لذا پژوهش حاضر با هدف شناخت قابلیت توسعه گردشگری از دیدگاه جامعه میزبان، میهمان و مسئولین به بررسی و شناخت تمایلات گردشگران در زمینه جاذبه ها و امکانات و تعیین جایگاه فعلی صنعت گردشگری در ناحیه مورد مطالعه پرداخته است. بنابر این سؤال اصلی تحقیق آن است که مهمترین پتانسیل ها و محدودیت های توسعه گردشگری در ناحیه مورد مطالعه کدامند؟ و راهبردها و راهکارهای مناسب جهت توسعه گردشگری در راستای توسعه روستایی دهستان شاپور کدام است؟ ساکنین چه نگرش و گرایش نسبت به توسعه گردشگری دارند؟ در این راستا تمایل گردشگران در زمینه بازدید مجدد، گرایش و نگرش ساکنین نسبت به توسعه گردشگری و میزان پتانسیل منطقه مورد مطالعه در زمینه گردشگری تاریخی در قالب فرضیه های تحقیق مورد بررسی قرار گرفت. برای رسیدن به اهداف تحقیق با تهیه یک نوع پرسشنامه قالب سه گروه (مردم، مسئولین و گردشگران) با روش های اسپیرمن، کندال بی، فی و کرامر، داده های به دست آمده مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج تحقیق نشان می دهد که بین متغیرهای مستقل گرایش و نگرش ساکنین با توسعه گردشگری و تمایل گردشگران و بازدید از محدوده مورد مطالعه رابطه معناداری وجود دارد. همچنین با استفاده از مدل SWOT، نقاط قوت، ضعف، فرصتو تهدید در دهستان شاپور شناسایی شد و مشخص گردید که منطقه مورد مطالعه پتانسیل بالایی در زمینه گردشگری تاریخی دارد. با توجه به پتانسیل بالای گردشگری تاریخی در منطقه مورد مطالعه، رویکرد مطلوب برای توسعه نواحی روستایی، گسترش گردشگری فرهنگی تاریخی و گردشگری میراث است. واژگان کلیدی : توسعه روستایی، گردشگری روستایی، SWOT، دهستان شاپور کازرون	

تاریخ و امضا

نظر استاد راهنما برای چاپ در پژوهش نامه دانشگاه مناسب است

مناسب نیست

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول : طرح تحقیق	
۱-۱- طرح مسئله	۲
۱-۲- سوالات پژوهش	۵
۱-۳- اهداف تحقیق	۵
۱-۴- ضرورت تحقیق	۶
۱-۵- پیشینه تحقیق	۷
۱-۶- مشکلات و موانع تحقیق	۱۰
فصل دوم: مبانی نظری تحقیق	
۱-۲- مقدمه	۱۳
۲-۲- تعاریف و مفاهیم	۱۴
۱-۲-۲- توسعه پایدار روستایی	۱۴
۲-۲-۲- مفهوم گردشگری	۱۵
۳-۲-۲- مفهوم گردشگر	۱۶
۴-۲-۲- انواع گردشگری	۱۷
۵-۲-۲- گردشگری پایدار	۱۹
۶-۲-۲- اصول توسعه پایدار گردشگری	۲۰
۷-۲-۲- مفهوم گردشگری روستایی	۲۱
۱-۷-۲-۲- انواع گردشگری روستایی	۲۱
۸-۲-۲- ارزیابی	۲۲
۳-۲-۲- پیشینه تاریخی گردشگری روستایی	۲۳
۱-۳-۲-۲- پیشینه تاریخی گردشگری روستایی در جهان	۲۳
۲-۳-۲-۲- پیشینه تاریخی گردشگری روستایی در ایران	۲۵
۴-۲-۲- گردشگری روستایی ابزاری برای توسعه پایدار	۲۵
۱-۴-۲- جایگاه ارزیابی در گردشگری روستایی	۲۷
۵-۲-۲- اثرات و پیامدهای گردشگری در نواحی روستایی	۲۹
۱-۵-۲-۲- اثرات و پیامدهای اقتصادی	۳۰
۲-۵-۲-۲- اثرات اجتماعی و فرهنگی	۳۲
۳-۵-۲-۲- اثرات زیست محیطی	۳۵
۶-۲-۲- ظرفیت تحمل و محدوده تغییرات قابل قبول در گردشگری	۳۷
۱-۶-۲-۲- معیارهای اندازه گیری ظرفیت تحمل	۳۹

.....	۴۰
.....	۴۱
.....	۴۱
.....	۴۳
.....	۴۶
.....	۴۷
.....	۵۰
.....	۵۰
.....	۵۱
.....	۵۱
.....	۵۲
.....	۵۲
فصل سوم: روش شناسی تحقیق و معرفی منطقه مورد مطالعه	
.....	۵۵
.....	۵۵
.....	۵۶
.....	۵۷
.....	۵۸
.....	۵۸
.....	۵۸
.....	۶۱
.....	۶۱
.....	۶۲
.....	۶۳
.....	۶۴
.....	۶۵
.....	۶۵
.....	۶۹
.....	۷۰
.....	۷۰
.....	۷۱
.....	۷۱

- ۷۲..... ۳-۴-۱-۴-۳ بارندگی
- ۷۴..... ۳-۴-۱-۴-۴ رطوبت نسبی
- ۷۵..... ۳-۴-۱-۵-۵ باد
- ۷۶..... ۳-۴-۱-۶-۶ منابع آب
- ۷۷..... ۳-۴-۱-۷-۷ منابع خاک
- ۷۷..... ۳-۴-۲-۲ ویژگی های انسانی
- ۷۸..... ۳-۴-۲-۱-۱ پیشینه تاریخی
- ۷۸..... ۳-۴-۲-۲-۲ وجه تسمیه
- ۷۸..... ۳-۴-۲-۳ جمعیت
- ۷۹..... ۳-۴-۲-۱-۳ ویژگی های جمعیتی
- ۸۰..... ۳-۴-۲-۱-۱-۱ نسبت جنسی
- ۸۰..... ۳-۴-۲-۱-۳-۲ نسبت سنی
- ۸۰..... ۳-۴-۳-۳ ویژگی های اقتصادی منطقه مورد مطالعه
- ۸۰..... ۳-۴-۳-۱-۳ کشاورزی
- ۸۲..... ۳-۴-۳-۲-۳ دامداری
- ۸۲..... ۳-۴-۳-۳-۳ صنایع دستی
- ۸۳..... ۳-۴-۳-۴-۴ خدمات و تسهیلات
- ۸۴..... ۳-۴-۵-۵-۵ جاذبه های گردشگری دهستان شاپور
- ۸۴..... ۳-۴-۵-۱-۵-۱ جاذبه های تاریخی و فرهنگی
- ۸۴..... ۳-۴-۵-۱-۱-۱-۱ معبد آناهیتا
- ۸۵..... ۳-۴-۵-۲-۱-۵-۲ تالار تشریفات
- ۸۶..... ۳-۴-۵-۳-۱-۵-۳ ایوان موزائیک
- ۸۶..... ۳-۴-۵-۴-۱-۵-۴ کاخ والرین
- ۸۷..... ۳-۴-۵-۵-۱-۵-۵ ستونهای یادبود
- ۸۸..... ۳-۴-۵-۶-۱-۵-۶ مسجد یا مدرسه دوره اسلامی
- ۸۸..... ۳-۴-۵-۷-۱-۵-۷ غار شاپور
- ۸۹..... ۳-۴-۵-۸-۱-۵-۸ قلعه دختر
- ۹۰..... ۳-۴-۵-۹-۱-۵-۹ تنگ چوگان
- ۹۱..... ۳-۴-۵-۱-۹-۱-۹-۱ نقش برجسته یک
- ۹۱..... ۳-۴-۵-۲-۹-۱-۵-۳ نقش برجسته دو
- ۹۲..... ۳-۴-۵-۳-۹-۱-۵-۳ نقش برجسته سه
- ۹۲..... ۳-۴-۵-۴-۹-۱-۵-۳ نقش برجسته چهار

۹۳ نقش برجسته پنج	۳-۵-۹-۱-۵
۹۳ نقش برجسته شش	۳-۶-۹-۱-۵
۹۴ امامزاده سید حسین	۳-۷-۹-۱-۵
۹۵ نتیجه گیری	۳-۶
فصل چهارم: تجزیه و تحلیل اطلاعات		
۹۷ مقدمه	۴-۱-۱
۹۷ جنسیت و سن	۴-۲-۱
۹۸ میزان تحصیلات	۴-۲-۲
۱۰۰ وضعیت پاسخگویان به لحاظ محل زندگی	۴-۲-۳
۱۰۱ مدت اقامت	۴-۲-۴
۱۰۲ توزیع فصلی گردشگران	۴-۲-۵
۱۰۳ انگیزه و هدف گردشگران از مسافرت به دهستان شاپور	۴-۲-۶
۱۰۳ برنامه تبلیغاتی	۴-۲-۷
۱۰۴ ارزیابی نقش گردشگری در توسعه روستایی	۴-۲-۸
۱۰۵ بررسی میزان رشد گردشگری نسبت به چند سال گذشته از دیدگاه مردم	۴-۲-۹
۱۰۵ میزان آسیب رسیدن به زمین های کشاورزی با ورود گردشگران به روستا	۴-۲-۱۰
۱۰۶ بررسی میزان از بین رفتن فرهنگ روستایی با ورود گردشگران	۴-۲-۱۱
۱۰۶ ترکیب مسافرت	۴-۲-۱۲
۱۰۷ بررسی میزان هزینه کرد گردشگران	۴-۲-۱۳
۱۰۸ میزان تمایل گردشگران به بازدید مجدد از دهستان شاپور	۴-۲-۱۴
۱۰۹ میزان مشارکت مردم در طرح های توسعه گردشگری	۴-۲-۱۵
۱۰۹ میزان رضایت گردشگران از تسهیلات و خدمات	۴-۲-۱۶
۱۱۰ نوع وسیله نقلیه گردشگران در سفر به دهستان شاپور	۴-۲-۱۷
۱۱۰ تمایل گردشگران در زمینه آشنایی با آداب و رسوم منطقه مورد مطالعه	۴-۲-۱۸
۱۱۱ میزان پرداختی گردشگران در صورت ایجاد امکانات و خدمات متنوع	۴-۲-۱۹
۱۱۱ ارزیابی فراوانی و درصد جاذبه ها در منطقه مورد مطالعه	۴-۲-۲۰
۱۱۲ تحلیل همبستگی رتبه ای به روش کندال B و اسپیرمن	۴-۳
۱۱۳ افزایش اشتغال در بخش خدمات	۴-۳-۱
۱۱۴ افزایش درآمد مردم روستا	۴-۳-۲
۱۱۴ افزایش انگیزه ماندگاری در بین مردم روستا	۴-۳-۳
۱۱۵ کاهش بیکاری در نواحی روستایی	۴-۳-۴
۱۱۶ میزان تمایل گردشگران به بازدید از منطقه مورد مطالعه	۴-۳-۵

۱۱۸ ۴-۴- تجزیه و تحلیل SWOT
۱۱۹ ۴-۴-۱- عوامل داخلی موثر بر گردشگری در ناحیه مورد مطالعه
۱۲۳ ۴-۴-۲- عوامل خارجی موثر بر گردشگری در ناحیه مورد مطالعه
۱۲۵ ۴-۴-۳- تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها
۱۳۰ ۴-۴-۴- ارائه اولویت های نهایی از تحلیل SWOT
۱۳۳ ۴-۴-۵- ارائه راهبردها و راهکارهای توسعه گردشگری روستایی
۱۳۳ ۴-۴-۵-۱- راهبردهای رقابتی / تهاجمی (SO)
۱۳۳ ۴-۴-۵-۲- راهبردهای تنوع (ST)
۱۳۴ ۴-۴-۵-۳- راهبردهای بازنگری (WO)
۱۳۵ ۴-۴-۵-۴- راهبردهای تدافعی (WT)
۱۳۵ ۴-۴-۶- ماتریس نهایی
۱۳۶ ۴-۵- نتیجه گیری
	فصل پنجم: نتیجه گیری، پاسخ به سئوالات و پیشنهادات
۱۳۹ ۲-۱- مقدمه
۱۳۹ ۵-۲- پاسخ به سئوالات
۱۴۰ ۵-۲-۱- سوال اول
۱۴۱ ۵-۲-۲- سوال دوم
۱۴۲ ۵-۲-۳- سوال سوم
۱۴۴ ۵-۳- نتیجه گیری و پیشنهادات
۱۴۵ ۵-۳-۱- سطح منطقه ای
۱۴۶ ۵-۳-۲- سطح محلی
۱۴۷ منابع و ماخذ
	پیوستها و ضمائم
۱۵۰ الف- پرسشنامه

فهرست جداول

عنوان	صفحه
جدول (۱-۲): نگرش گردشگری به عنوان ابزاری برای توسعه پایدار روستایی	۲۷
جدول (۲-۲): تغییر ویژگیها در مدل باتلر	۴۸
جدول (۱-۳): ماتریس سوات و نحوه تعیین استراتژیها	۶۰
جدول (۲-۳): تعداد شهرستان، بخش، شهر و دهستان در استان فارس بر اساس تقسیمات کشوری (۸۷-۶۵)	۶۵
جدول (۳-۳): تعداد خانوار و جمعیت روستاهای تابعه دهستان شاپور	۶۸
جدول (۴-۳): وضع جوی ایستگاه کازرون بر حسب ماه، سال ۱۳۸۷	۷۲
جدول (۵-۳): میزان بارندگی ماهانه ایستگاه کازرون بر حسب ماه، سال ۱۳۸۷	۷۳
جدول (۶-۳): میزان رطوبت نسبی در ایستگاه کازرون، سال ۱۳۸۷	۷۴
جدول (۷-۳): ویژگی های جمعیتی در سطوح مختلف شهرستان های کازرون ۱۳۸۵	۷۹
جدول (۸-۳): جمعیت و گروههای سنی دهستان شاپور در سال ۱۳۸۵	۸۰
جدول (۱-۴): توزیع پاسخ گوینان بر حسب جنس	۹۸
جدول (۲-۴): توزیع پاسخگوینان بر حسب سن	۹۸
جدول (۳-۴): توزیع پاسخگوینان بر حسب وضعیت تحصیلات	۹۹
جدول (۴-۴): توزیع پاسخگوینان بر حسب محل زندگی	۱۰۰
جدول (۵-۴): مدت اقامت گردشگران در دهستان شاپور	۱۰۱
جدول (۶-۴): توزیع فصلی گردشگران	۱۰۲
جدول (۷-۴): نحوه آشنایی گردشگران با دهستان شاپور	۱۰۳
جدول (۸-۴): نقش گردشگری در توسعه روستایی	۱۰۴
جدول (۹-۴): میزان رشد گردشگری نسبت به چند سال گذشته از دیدگاه مردم	۱۰۵
جدول (۱۰-۴): میزان آسیب رساندن به زمین های کشاورزی با ورود گردشگران از دیدگاه مردم	۱۰۵
جدول (۱۱-۴): میزان از بین رفتن فرهنگ روستایی با ورود گردشگران	۱۰۶
جدول (۱۲-۴): ترکیب مسافرت گردشگران به دهستان شاپور	۱۰۷
جدول (۱۳-۴): میزان هزینه کرد گردشگران	۱۰۸
جدول (۱۴-۴): درصد و فراوانی تمایل گردشگران	۱۰۸
جدول (۱۵-۴): میزان مشارکت مردم در طرح های توسعه گردشگری	۱۰۹
جدول (۱۶-۴): میزان رضایت گردشگران از تسهیلات و خدمات	۱۰۹
جدول (۱۷-۴): توزیع گردشگران بر حسب وسیله سفر	۱۱۰
جدول (۱۸-۴): تمایل گردشگران در زمینه آشنایی با آداب و رسوم منطقه مورد نظر	۱۱۰
جدول (۱۹-۴): میزان پرداختی گردشگران در صورت ایجاد امکانات	۱۱۱
جدول (۲۰-۴): جاذبه های موجود در دهستان شاپور	۱۱۲

- جدول (۴-۲۱): میزان همبستگی بین گسترش گردشگری با افزایش اشتغال در بخش خدمات..... ۱۱۳
- جدول (۴-۲۲): میزان همبستگی بین گسترش گردشگری با افزایش درآمد مردم روستا..... ۱۱۴
- جدول (۴-۲۳): میزان همبستگی بین گسترش گردشگری با افزایش انگیزه ماندگاری در بین مردم ۱۱۵
- جدول (۴-۲۳): میزان همبستگی بین گسترش گردشگری و کاهش بیکاری در نواحی روستایی..... ۱۱۶
- جدول (۴-۲۵): میزان همبستگی بین گسترش گردشگری با تسهیلات و تجهیزات منطقه مورد مطالعه ۱۱۷
- جدول (۴-۲۶): میزان تمایل گردشگران به بازدید از منطقه مورد مطالعه با استفاده از آزمون فی و کرامر ۱۱۸
- جدول (۴-۲۷): ماتریس عوامل داخلی موثر بر گردشگری در ناحیه مورد مطالعه (نقاط قوت و ضعف)..... ۱۱۹
- جدول (۴-۲۸): ماتریس عوامل خارجی موثر بر گردشگری در ناحیه مورد مطالعه (فرصت ها - تهدیدها)..... ۱۲۳
- جدول (۴-۲۹): ماتریس تحلیل SWOT (رتبه بندی و اولویت سنجی نقاط قوت، ضعف، فرصت ها و تهدیدها) ۱۲۶
- جدول (۴-۳۰): اولویت بندی نهایی عوامل موثر (نقاط قوت، ضعف ها، فرصت ها، تهدیدها) در توسعه گردشگری..... ۱۳۱

فهرست اشکال

عنوان	صفحه
شکل (۱-۲): تاثیر گردشگری بر محیط	۳۷
شکل (۲-۲): مدل اصلاح شده داکسی	۴۵
شکل (۳-۲): چرخه حیات گردشگری (مدل باتلر ۱۹۹۳)	۴۶
شکل (۱-۳): فرآیند انجام پژوهش	۵۷
شکل (۲-۳): موقعیت سیاسی دهستان شاپور	۶۷
شکل (۳-۳): گلباد ایستگاه کازرون (۱۳۸۴-۱۳۸۸)	۷۶
شکل (۴-۳): موقعیت جاذبه ها در دهستان شاپور	۹۴
شکل (۵-۳): مدل مفهومی از ارزیابی قابلیت های توریستی در توسعه نواحی روستایی	۹۵
شکل (۱-۴): نقاط قوت اکولوژیکی	۱۲۱
شکل (۲-۴): نقاط قوت اقتصادی	۱۲۱
شکل (۳-۴): نقاط قوت اجتماعی	۱۲۲
شکل (۴-۴): نقاط قوت ضعف	۱۲۲
شکل (۵-۴): نقاط قوت فرصت	۱۲۴

فهرست تصاویر

صفحه	عنوان
۸۵	تصویر (۱-۳): معبد آناهیتا
۸۵	تصویر (۲-۳): تالار تشریفات
۸۶	تصویر (۳-۳): ایوان موزائیک
۸۷	تصویر (۴-۳): کاخ والرین
۸۷	تصویر (۵-۳): ستون های یادبود
۸۸	تصویر (۶-۳): مسجد
۸۹	تصویر (۷-۳): غار شاپور
۸۹	تصویر (۸-۳): قلعه دختر
۹۰	تصویر (۹-۳): تنگ چوگان
۹۱	تصویر (۱۰-۳): نقش برجسته یک
۹۱	تصویر (۱۱-۳): نقش برجسته دو
۹۲	تصویر (۱۲-۳): نقش برجسته سه
۹۲	تصویر (۱۳-۳): نقش برجسته چهار
۹۳	تصویر (۱۴-۳): نقش برجسته پنج
۹۳	تصویر (۱۵-۳): نقش برجسته شش

فصل اول

طرح تحقیق

۱-۱- طرح مسئله

امروزه صنعت گردشگری به ویژه گردشگری داخلی جایگاه خاصی در اقتصاد کشورها داشته و نقش فعال و مؤثری در ارتقاء ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشورها بخصوص در کشورهای روبه توسعه بازی می‌کند. به طوری که حجم مبادلات بین‌المللی گویای آن است در این صنعت در جهان بیش از ۲۰ درصد کل مبادلات بین‌المللی با جریان گردشگری داخلی آغاز می‌گردد و در بعضی کشورها درآمدهای ارزی ناشی از این صنعت یکی از منابع عمده در جهت تقویت اقتصاد ملی و توسعه روزافزون آنها محسوب می‌شود. از این رو، از این طریق، این کشورها قادر شده‌اند مسائل مهمی نظیر درآمد ارزی، رونق اشتغال، تبادل و تعامل فرهنگی، ایجاد بازار مصرف تولیدات و خدمات، پرکردن اوقات فراغت و حضور آگاهانه و فعالانه در عرصه ارتباطات و اطلاعات جهانی را در پیشرفت و توسعه کشورمان برای مردم به ارمغان آورند (راجی، ۱۳۷۹، در مهدوی؛ ۱۳۸۳، ص: ۸).

در این راستا، گردشگری روستایی نیز جزئی از صنعت گردشگری به حساب می‌آید که می‌تواند نقش عمده‌ای را در توانمندی سازی مردم محلی و تنوع بخشی به رشد اقتصادی و نیز خلق فرصت های شغلی جدیدی در ارتباط با سایر بخش های اقتصادی ایفا نماید. گردشگری روستایی منبع باارزش اشتغالزایی و ایجاد درآمد است و می‌تواند وسیله مهمی برای توسعه اجتماعی-اقتصادی جوامع روستایی باشد و در بسیاری از کشورها با سیاست کشاورزی در ارتباط است و غالباً وسیله‌ای در جهت حمایت از محیط زیست و فرهنگ روستایی می باشد، بنابراین می‌تواند نقش اساسی در توسعه و حفظ روستا داشته باشد (منشی زاده و نصیری؛ ۱۳۸۰، ص: ۵۳).

بنابراین توسعه گردشگری در نواحی روستایی از یک طرف می‌تواند نقش مهمی در متنوع سازی اقتصاد جوامع روستایی و بستر و زمینه ساز توسعه پایدار روستایی باشد و از طرف دیگر وسیله ای

برای تحرک رشد اقتصادی ملی (از طریق غلبه بر انگاره های توسعه نیافتگی و بهبود استانداردهای زندگی مردم محلی) به حساب آید، به هر حال اگر گردشگری روستایی بتواند کلیه نقش های محوله را به خوبی ایفا نماید می تواند خالق یا محرک یک فرآیند توسعه یافتن برای حصول به پایداری توسعه در نواحی روستایی و نیز پایداری جوامع محلی در کلیه زیرشاخه های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و همچنین خود صنعت گردشگری باشد (شریف زاده، مرادنژاد؛ ۱۳۸۱ص: ۵۲).

باتوجه به گسترش بیش از اندازه شهرها و افزایش مشکلات ناشی از شهرنشینی جدید و همچنین خالی شدن روستاها و سرازیر شدن جمعیت این سکونت گاهها به شهرها که مطمئناً ناشی از عوامل مختلفی است و باید چاره ای اندیشیده شود تا از این مسائل و مشکلات کاسته شود، می توان با استفاده از تجربیات سایر کشورها بخصوص کشورهای روبه توسعه در زمینه گردشگری روستایی و نیز رونق- دادن و گسترش نواحی توریستی روستایی در پیرامون شهرها به پویایی جمعیت و اقتصاد این نواحی و ایجاد مکان تفریحی و استراحتگاهی برای جوامع شهری جهت فراغت از مشکلات شهری کمک نمود، البته باید توجه داشت که در برنامه ریزی ها تمامی جوانب و پیامدهای گردشگری در نواحی روستایی مدنظر گرفته شود.

براساس داده های سازمان جهانی جهانگردی^۱ (UNWTO)، در سال ۲۰۰۳، حدود هفتصد میلیون نفر در سطح جهان به گردشگری پرداخته اند و درآمد حاصل از آن در حدود ۵۱۴ میلیارد دلار بوده است؛ طبق پیش بینی این سازمان تا سال ۲۰۲۰ میلادی، تعداد جهانگردان دنیا رقمی بیش از ۱/۶ میلیارد نفر خواهد رسید و بیش از ۵۰ درصد معضل اشتغال در کشورهای در حال توسعه از طریق صنعت قابل حل است. علاوه بر جنبه اقتصادی، گردشگری تغییرات فرهنگی و اجتماعی مهمی را در جامعه میزبان ایجاد می کند و از طریق توزیع درآمد، اشتغال زایی و کاهش فقر باعث توسعه و پیشرفت اجتماعی می گردد (www.unwto.org/index.php).

^۱ . United Nation Word Tourism Organization

سهم ایران از صنعت گردشگری به عنوان یکی از پنج کشور برخوردار از بالاترین تنوع زیستی و گردشگری طبیعی و دهمین کشور از نظر جاذبه‌های باستانی، با قدمتی هزاران ساله و سرشار از گنجینه‌های فرهنگی، تاریخی و طبیعی، درحالی‌که یک درصد خاک جهان را داراست باید پنج میلیارد دلار باشد و این درحالی است که به لحاظ ورود زیر یک میلیون نفر و با میزان درآمد کمتر از ششصد میلیون دلار (دوازده صدم درصد) درآمد این صنعت را در جهان داراست (UNWTO, 2002)، همچنین این مساله در زمینه گردشگری داخلی و بخصوص گردشگری روستایی صدق می‌کند، بنابراین می‌بایست با شناسایی حساب شده توانایی‌ها و پتانسیل‌های گردشگری در نواحی مختلف کشور از جمله نواحی روستایی، اقدامات و برنامه‌های مفیدی جهت استفاده بهینه از این پتانسیل‌ها و همچنین توسعه و گسترش اثرات مثبت گردشگری در این نواحی صورت بگیرد.

یکی از این نواحی که قابلیت‌های زیادی برای گسترش داراست، دهستان شاپور از توابع شهرستان کازرون فارس می‌باشد. این دهستان دارای جاذبه تاریخی و فرهنگی فراوانی می‌باشد که می‌تواند با برنامه ریزی صحیح جایگاه مهمی در جذب توریست داشته باشد.

این دهستان به دلیل عدم معرفی، کمبود سرمایه‌گذاری در تأسیسات زیرساختی و ... ناشناخته مانده است. پایین بودن میزان درآمد روستاییان از دیگر دلایل توجه به مقوله گردشگری در این دهستان می‌باشد. با اشتغال‌زایی، تعادل نسبی در توزیع درآمد، به‌کارگیری مردم محلی و ایجاد فرصت‌های مرتبط با گردشگری می‌توان به افزایش درآمد روستاییان کمک کرد. انتظار می‌رود گسترش گردشگری در منطقه مورد مطالعه منجر به افزایش رفاه عمومی گردد. ضعف بازاریابی و عدم تبلیغات مناسب یکی از عواملی است که می‌تواند با توسعه نیافتگی صنعت گردشگری در منطقه مورد مطالعه مرتبط باشد.